

LAPSILLE, NUORISOLLE JA HEIDÄN PERHEILLEEN SUUNNATUT PALVELUT HAUSJÄRVELLÄ

- **Selvitys palveluista
Hausjärven kunnan lapsi- ja
nuorisopoliittista ohjelmaa
varten**

Tiivistelmä

Tämä raportti käsittelee lapsille, nuorisolle ja heidän perheilleen suunnattuja palveluita Hausjärven kunnassa. Selvityksen tarkoitus on tukea kunnan lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman laadintaa vuosille 2004 – 2007.

Raportissa tarkastellaan lapsi- ja nuorisotoiminnan nykytilaa niin kunnan kuin eri sidosryhmienkin kannalta. Painopiste on kunnan tarjoamien palveluiden ja tuen tarkastelussa, mutta mukana on esittely myös joidenkin nuorisojärjestöjen ja Hausjärven seurakunnan toiminnasta.

Tulevaisuuden visiot ja konkreettiset toimintasuunnitelmat sisältyvät nykytilanteen kuvaukseen. Kunnan omissa suunnitelmissa on mukana pitkän tähtäyksen tavoitteita, mutta tässä raportissa on myös tarkasteltu suunnitelmia, jotka rajoittuvat vain kuluvan vuoden toiminnan määrittelyyn.

Raporttiin on sisällytetty tietoa toimenpiteistä vuoden 2004 ensimmäiseltä puoliskolta ja lopuksi tarkastellaan vielä loppuvuoden ajaksi suunniteltuja lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman kehittämiseen liittyviä suunnitelmia.

Sisällysluettelo

	sivu
Tiivistelmä	2
1. LAPSI- JA NUORISOPOLIITTINEN OHJELMA 2004-2007	4
2. NYKYTILAN KUVAUS	6
2.1. Hausjärven kunta	6
2.2. Koulutuslautakunta	6
2.2.1. Hausjärven kunnan koululaitos	7
2.2.2. Nuoriso- ja liikuntatoimi	8
2.3. Sosiaalilautakunta	11
2.4. Kouluterveys 2002	12
2.5. Lasten ja nuorten terveydenhuolto	12
2.5.1. Sairaanhoido- ja ensiapupalvelut	13
2.5.2. Neuvolapalvelut	14
2.5.3. Kouluterveydenhuollon palvelut	15
2.5.4. Hammashuollon palvelut	17
2.5.5. Terveydenhuollon visio	18
2.6. Kunnan tukema järjestötoiminta	19
2.6.1. Mannerheimin lastensuojeluliiton Hausjärven yhdistys	19
2.6.2. Hausjärven 4H-yhdistys	21
3. HAUSJÄRVEN SEURAKUNTA	23
3.1. Nuorisotyö	23
3.2. Perhetyö	23
3.3. Pikkulapsityö	24
3.4. Pyhäkoulutyö	24
3.5. Päiväkerhityö	25
3.6. Varhaisnuorisotyö	25
3.7. Rippikoulutyö	26
4. TOIMENPITEET KESÄKUUN 2004 LOPPUUN MENNESSÄ	27
5. SEURANTA JA TIEDOTTAMINEN	28

1. LAPSI- JA NUORISOPOLIITTINEN OHJELMA 2004-2007

Taustaa

Hausjärven kunnan lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman lähtökohtana on vuonna 2002 tehty valtuustoaloite kyseisen ohjelman luomiseksi.

Vuoden 2004 alussa koottiin työryhmä johon pyydettiin edustusta seuraavilta tahoilta:

- Sosiaalitoimi
- Koulutoimi
- Nuorisotoimi
- Hausjärven seurakunta
- Terveystieteiden keskus
- Mannerheimin lastensuojeluliitto
- Hausjärven 4H –yhdistys ry
- Kunnanhallituksen edustaja
- Nuorten edustaja

Ohjelma koskee

- alle kouluikäisiä
- 0-6 luokkalaisia
- 7-9 luokkalaisia ja toisen asteen opiskelijoita (13-17 vuotiaat).

Nykytilanteen kuvauksessa huomioidaan

- Kunnan oma toiminta ja resurssit
- Kunnan tukema toiminta ja resurssit

Ohjelman tavoitteena on

- lapsen ja nuoren näkökulman nostaminen keskustelunaiheeksi eri foorumeilla
- tiedon kokoaminen
- Saattaa yhdessä sovitut lapsi- ja nuorisopoliittiset tavoitteet/toiminta osaksi muuta vakiintunutta toiminnan suunnittelua ja toimintatapoja
- monitahoinen yhteistyö
- erityistä tukea ja kasvatusta vaativien/tarvitsevien lasten, nuorten ja perheiden tukeminen
- konkreettisten ja realististen toimenpiteiden esittäminen.

Toimenpiteet

- vanhemmuuden tukeminen
- maahanmuuttajalasten ja –vanhempien tukeminen
- nuorisotoimintaan panostaminen
- erityistyöntekijöiden palvelujen turvaaminen
- päihteettömyyden tukeminen (tehdään päihdeselvitys).

Seuranta ja tiedottaminen

- työryhmä (edustus sosiaalitoimesta, koulu- ja nuorisotoimesta, seurakunnasta, järjestöistä, terveystoimesta ja kunnanhallituksesta) seuraa ohjelman toteutumista vuosittain, keväällä ennen talousarvion valmistelua
- lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma lähetetään jokaiseen hausjärveläiseen kotiin kunnan toimintakertomuksen yhteydessä.

2. NYKYTILAN KUVAUS

2.1. Hausjärven kunta

Hausjärven kunnanvaltuusto on hyväksynyt vision vuoteen 2010. Vision mukaan Hausjärvi on luonnonläheinen asuin- ja yrityskunta keskeisellä paikalla eteläisessä Suomessa. Visiosta johdetut kunnan strategiset päämäärät ovat seuraavat:

- Hausjärvi on yhteistyötä tekevä itsenäinen kunta, jossa on mahdollisuus vaikuttaa omiin ja kuntayhteisön asioihin.
- Kunta on luonnonläheinen, tunnettu, viihtyisä ja turvallinen asuinpaikka kaikenikäisille.
- Hausjärven vakaa taloudellinen asema mahdollistaa laadukkaat palvelut.
- Hausjärvellä on monipuolista yritystoimintaa, joka luo työpaikkoja.
- Hausjärven kunta on kilpailukykyinen, myönteisiä ajatuksia herättävä työnantaja.

Nämä ovat tavoitteina myös kaikkien toimialojen toiminta-ajatusta ja tulevaisuuden tavoitteita mietittäessä. Toimialat määrittelevät toiminta-ajatuksensa valtuuston toimikaudeksi kerrallaan. Toiminta-ajatuksset liittyvät Balanced Score Card:n (BCS) mukaisiin neljän eri näkökulman kriittisiin menestystekijöihin, joiden avulla lautakunnat ja kunnanhallitus arvioivat toiminta-ajatuksen toteutumista yhdessä taloussuunnitelma-asiakirjaan kirjattujen tavoitteiden toteutumisen kanssa.

2.2. Koulutuslautakunta

Koulutuslautakunnan toiminta-ajatuksena on:

Koulutuslautakunta vastaa perusopetuspalvelujen ajanmukaisesta ja kustannustietoisesta järjestelystä hausjärveläisille. Tärkeitä päämääriä ovat:

- opetuksen korkea laatu
- opetustilojen ajanmukaistamiseen sitoutuminen
- kotien ja koulujen yhteistyö
- kansainvälisyys
- tasapainoinen työyhteisö

Koulutoimen tavoitteiden asettamiseen liittyy myös seudullinen arviointihanke, joka toteutettiin Etelä-Suomen lääninhallituksen arvioinnin kehittämishankkeena vuosina 2001-2003. Riihimäen seudun kunnat (Hausjärvi, Riihimäki, Loppi) ovat yhdessä, koulutuksen järjestäjänä, muokanneet koulutuksen alueellisen vision 2010.

Visio on seuraavanlainen: Riihimäen seudun laadukkaat, oppijan yksilöllisistä tarpeista lähtevät, taloudellisesti ja tehokkaasti toteutetut tulokselliset koulutuspalvelut muodostavat keskeisen vetovoimatekijän, jolla houkutellaan uusia asukkaita alueen kuntiin sekä turvataan alueen elinkeinoelämän työvoiman saatavuus ja yksilön henkisen kasvun mahdollisuudet. Myös seudullisen vision toteutumista tarkastellaan BSC-menetelmän mukaisten neljän näkökulman kautta.

2.2.1. Hausjärven kunnan koululaitos

Koulutuksen järjestäjänä kunnassa toimii kunnanhallitus, jonka alaisena valmisteleva ja toimeenpaneva viranomainen on koulutuslautakunta. Lautakunta järjestää perusopetusta ja toisen asteen lukiokoulutusta. Kunta on toisen asteen ammattikoulutuskuntayhtymän eli Riihimäen ammatti-oppilaitoskuntayhtymän jäsen. Perusopetuksen kouluilla on kaikilla oma toiminnasta vastaava rehtori ja niissä on luokat kuudenteen ikäluokkaan asti. Perusopetuksen koulut ovat: Erkylän koulu, Hikiän koulu, Karan koulu, Karhin koulu, Kirkonkylän koulu, Monnin koulu (esiopetus), Oitin koulu ja Ryttylän koulu (esiopetus). Lisäksi Vanhantien erityiskoulu, jolla on myös oma toiminnasta vastaava rehtori, antaa perusopetuksen luokkamuotoista mukautettua- ja harjaantumisopetusta. Hallinnollisesti yhdistettynä toisen asteen ja perusopetuksen 7-9 – luokkien oppilaitoksena toimii Hausjärven lukio ja yläaste. Sillä on oma toiminnasta vastaava rehtori ja apulaisrehtori.

Kunnan perusopetuksessa oli 20.9.2003 102 esikouluoppilasta, 714 perusopetuksen 1-6 -luokkien oppilasta, 266 7-9 –luokkien oppilasta ja 78 lukiolaista. Koulutoimen kiinteistöistä ja ympäristöistä vastaa teknisen toimialan alainen tilapalvelu, johon nähden koulut ovat päävuokralaisen asemassa. Ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö on vastuussa koulujen ruoan valmistuksesta ja tilojen siivouksesta, joista palveluista koulut maksavat sen mukaan, kun niitä käyttävät.

Kouluterveydenhuollon järjestää Riihimäen seudun terveystieteiden keskus- kuntayhtymä. Tähän liittyviä tukipalveluja, kuten psykologin ja puheterapeutin palveluja, ostetaan kuntayhtymältä ja perheneuvolalta. Koulutoimessa on yksi koulukuraattori.

2.2.2. Nuoriso- ja liikuntatoimi

ALLE KOULUIKÄISET

- liikuntatoimi järjestää ympärivuotisesti liikuntakerhoja ja joitakin liikuntatapahtumia
- nuorisotoimi ei järjestä toimintaa alle kouluikäisille

Resurssit:

- liikuntasihteeri ja palkatut kerhojenvetäjät (10-15 kpl)
- kunnan omat tilat ja välineet
- muutama urheiluseura järjestää toimintaa tämän ikäisille, nuorisojärjestöillä on enemmän tähän ikäryhmään kohdistuvaa toimintaa.

Ongelmat:

- vetäjien ammattitaito ja ikä (ei koulutusta, ala-ikäisiä)
- toiminta keskittyy isoihin taajamiin, pienissä ei ole tiloja tai kenttiä
- seurojen toiminta vähäistä

Tavoitteet:

- ”parempien” vetäjien saaminen
- tilojen saaminen pienempiin taajamiin
- seurojen ja järjestöjen toiminnan tukeminen

Toimenpiteet:

- vetäjien kouluttaminen ja vanhempien värvääminen
- Hikiän koulukeskuksen rakentaminen
- seurojen ja järjestöjen avustusten suuntaaminen enemmän lapsi- ja nuorisotoimintaan

Visio 2015

- jokaisella ryhmällä on aikuisvetäjiä ja toiminta on monipuolista
- kaikissa taajamissa on nykyaikaiset sisä- ja ulkoliikuntatilat
- jokaisella seuralla ja järjestöllä on nuorisotoimintaa

ALA-ASTEIKÄISET (0-6 LUOKKA)

- liikuntatoimi järjestää ympärivuotisesti liikuntakerhoja ja useita liikuntatapahtumia
- nuorisotoimi järjestää toimintaa satunnaisesti

Resurssit:

- liikuntasihteeri ja palkatut kerhojenvetäjät (10-15 kpl)
- kunnan omat tilat ja välineet
- muutama urheiluseura järjestää toimintaa tämän ikäisille, nuorisojärjestöillä on enemmän tähän ikäryhmään kohdistuvaa toimintaa.

Ongelmat:

- vetäjien ammattitaito ja ikä (ei koulutusta, ala-ikäisiä)
- toiminta keskittyy isoihin taajamiin, pienissä ei ole tiloja tai kenttiä
- seurojen toiminta vähäistä

Tavoitteet:

- ”parempien” vetäjien saaminen
- tilojen saaminen pienempiin taajamiin
- seurojen ja järjestöjen toiminnan tukeminen

Toimenpiteet:

- vetäjien kouluttaminen ja vanhempien värväminen
- Hikiän koulukeskuksen rakentaminen
- seurojen ja järjestöjen avustusten suuntaaminen enemmän lapsi- ja nuorisotoimintaan

Visio 2015

- jokaisella ryhmällä on aikuisvetäjiä ja toiminta on monipuolista
- kaikissa taajamissa on nykyaikaiset sisä- ja ulkoliikuntatilat
- jokaisella seuralla ja järjestöllä on nuorisotoimintaa

YLÄASTE JA 2. ASTEEN OPPILAAT

- liikuntatoimi järjestää joitakin liikuntatapahtumia
- nuorisotoimi järjestää toimintaa nuorisotiloissa

Resurssit:

- palkatut valvojat (7-10 kpl)
- kunnan omat tilat ja välineet, nuorisotilat osin vuokrattuja

Ongelmat:

- vetäjien ammattitaito (ei koulutusta)
- toiminta keskittyy isoihin taajamiin
- nuorisotiloissa ei ole varsinaista harrastustoimintaa
- tytöt eivät osallistu toimintaan
- osa nuorista ei uskalla käydä nuorisotiloissa

Tavoitteet:

- nuorisotiloihin erilaista ja monipuolista harrastustoimintaa ikäryhmät ja sukupuoli huomioiden
- taajamissa tilat, jotka on tarkoitettu vain nuorisolle

Toimenpiteet:

- nuorisotyöntekijän palkkaaminen ja toiminnan organisoiminen

Visio 2015

- kaikissa taajamissa on toimivat nuorisotilat, jotka ovat eri ryhmien käytössä
- toimintaa järjestävät eri tahot laajassa yhteistyössä

2.3. Sosiaalilautakunta

Sosiaalilautakunnan toiminta-ajatusta ja strategiaa on päivitetty joulukuussa 2003. Sosiaalilautakunnan strategiana on tukea kuntalaisia erilaisissa elämänvaiheissa, myös mahdollisissa kriisitilanteissa siten, että perusturvallisuus säilyy.

Hausjärven sosiaalilautakunta järjestää lapsille ja nuorille seuraavia palveluja: lastenvalvoja, lastensuojelu, lastensuojelun perhetyö, oppilashuoltotyö, kotihoidontuki, yksityisen hoidon tuki ja kunnallinen päivähoito. Lisäksi kotipalvelujen kautta on mahdollista saada perhetyön palveluja.

Lastenvalvojan tehtävänä on lapsen oikeudellisen aseman turvaaminen, joka sisältää isyyden tunnustamisen, huolto-, tapaamis- ja elatussopimusten tekemisen sekä perheasian sovittelua. Lastenvalvojan tehtävät siirtyivät 1.4.2004 alkaen johtavalle sosiaalityöntekijälle.

Lastensuojelu on työtä lasten ja perheiden hyväksi. Lastensuojelun tavoitteena on turvata lapsen etu erityisesti perheen ristiriitatilanteissa. Perheitä tuetaan erilaisin avohuollon tukitoimenpitein (esimerkiksi perhetyö, tukihenkilö, harrastustoiminta) tai järjestetään sijaishuoltona lapselle hoitopaikka kodin ulkopuolelta (perhehoito, perheryhmäkodit, laitoshoido). Vuoden 2003 lopussa kodin ulkopuolelle sijoitettuja lapsia tai nuoria oli Hausjärvellä 15. Näistä 10 on jälkihuollossa olevia nuoria. Johtava sosiaalityöntekijä vastaa jatkossa lastensuojelun koordinoimisesta. Lastensuojelutyötä tekevät johtavan sosiaalityöntekijän lisäksi kolme aluesosiaalityöntekijää.

Kunnallista päivähoitoa annetaan Hikiän, Riiakan, Oitin ja Ryttylän päiväkodeissa sekä perhepäivähoidossa Oitissa, Hikiässä, Erkylässä, Monnissa, Nyrissä ja Ryttylässä. Yksityistä päivähoitoa on saatavissa yksityisen hoidon tuella Metsämonnin päiväkodissa sekä vuorohoitoryhmäperhepäiväkodeissa (Satajalka ja Leppäkerttu) Oitissa ja yksityisillä perhepäivähoitajilla Apilistossa, Ryttylässä, Hikiässä, Puujaassa, Oitissa, Riihimäellä ja Hyvinkäällä. Riihimäen, Janakkalan ja Hyvinkään yksityisiä päiväkoteja ja ryhmäperhepäiväkoteja on myös mahdollisuus käyttää yksityisen hoidon tuella. Yksityiseen hoitoon maksetaan kuntalisää. Kunnallisessa päivähoidossa oli 31.12.2003 lapsia 262, yksityisen hoidon tuella hoidettiin 140 lasta ja kotihoidontuella 168 lasta.

2.4. Kouluterveys 2002

Stakesin kouluterveyskyselyssä kootaan valtakunnallisesti yhtenäisellä menetelmällä tietoa 14 -18 -vuotiaiden elinoloista, koulukokemuksista, terveydestä ja terveystottumuksista. Koulu-terveyskyselyllä tuetaan nuorten terveyttä ja hyvinvointia edistävää työtä, erityisesti koulujen oppilashuollon ja kouluterveydenhuollon kehittämistä.

Hausjärven kunta osallistuu säännöllisesti kouluterveyskyselyihin, joita on kunnassa tehty vuosina 1998, 2000, 2002 ja viimeisin vuonna 2004. (Raportti valmistuu vuoden lopussa)

Vastanneiden lukumäärä vuonna 2002 oli peruskoulun 8.- ja 9. luokilla 140 ja lukion 1. ja 2. luokilla 45. Kyselyn mukaan vanhemmuuden puute oli peruskoululaisilla vähäisempää ja lukiolaisilla yleisempää kuin maakunnissa keskimäärin. Joka neljäs ilmoitti, että vanhemmat eivät tiedä missä nuori viettää viikonloppuiltojaan. Toistuvasti rikkeitä tehneitä oli Hausjärvellä enemmän kuin maakunnassa keskimäärin. Koulujen työskentelyilmapiirissä ja vuorovaikutussuhteissa oli enemmän ongelmia kuin maakunnassa keskimäärin. Myös lintsaus oli yleisempää. Opiskeluvaikeuksia oli kolmanneksella peruskoululaisista ja yli puolella lukiolaisista. Lähes yhtä moni ilmoitti, ettei saanut apua koulusta eikä kotoa. Viikoittaista päänsärkyä oli joka kolmannella vastanneista. Kouluterveydenhuollon palveluihin oltiin Hausjärvellä tyytyväisempiä kuin maakunnassa keskimäärin. Tupakointi ja humalajuominen oli yleisempää ja huumekekokeilut lähes yhtä yleisiä kuin maakunnassa keskimäärin.

Kunta osallistuu jatkossakin tähän hankkeeseen ja tulee hyödyntämään kyselyistä saatua tietoa.

Kts. lisäksi liite:

Kouluterveys 2002: Hausjärven kuntaraportti.

2.5. Lasten ja nuorten terveydenhuolto

Hausjärvellä kansanterveyslain (1972/66) edellyttämät perusterveydenhuollon palvelut on järjestetty Riihimäen seudun terveyskeskuksen kuntayhtymän toimesta. Kuntayhtymän muita jäseniä ovat Lopen kunta ja Riihimäen kaupunki. Palvelut tuotetaan lähellä kuntalaisia tasapuolisesti ja oikea-aikaisesti. Lapsille ja nuorille suunnatun perusterveydenhuollon lähipalveluihin kuuluvat terveyden edistäminen,

lääkäreiden ja hoitajien vastaanottopalvelut, neuvolapalvelut, kouluterveydenhuolto, äkillisesti sairastuneiden hoito, ennaltaehkäisevä mielenterveystyö ja hammashuolto. Terveyskeskuksen tuottamia peruspalveluita tukevat erikoissairaanhoidon palvelut, jotka pääosin tuotetaan Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin toimipisteissä Riihimäellä ja Hämeenlinnassa.

Hausjärvellä toteutetaan terveydenhuoltopalveluja kolmessa eri toimipisteessä: Oitin terveysasemalla, Ryttylän terveysasemalla ja Hikiän terveystalolla. Lääkärin vastaanottoa toteutetaan Oitissa ja Ryttylässä. Hammashuollon sekä äitiys- ja lastenneuvolan toimipisteitä on kaikissa kolmessa toimipisteessä. Kouluterveydenhuollon palveluita toteutetaan kymmenellä koululla. Kunnan pääterveysasemalle Oittiin on keskitetty ympäristöterveydenhuollon palvelut, laboratorio, fysioterapia- ja apuvälinepalvelut sekä osastohoidon yksikkö. Ilmaisvälineitä jaetaan niihin oikeutetuille asiakkaille kaikissa kolmessa toimipisteessä. Erityistyöntekijöiden palvelut (psykologi, toimintaterapeutti, puhe-terapeutti, sosiaalityöntekijä) ja kuvantamispalvelut on keskitetty terveyskeskuksen pääasemalle Riihimäelle.

Terveydenhuoltopalvelujen toteuttamista vastaanotoilla, neuvoloissa ja kouluissa ohjaavat sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitte- ja toimintaohjelmat, Terveys 2015 –kansanterveysohjelma, koulu-terveydenhuollon ja neuvolatoiminnan suositukset, terveydenhuollon laatusuositukset sekä vaikuttavuuteen ja näyttöön pohjautuvat työmenetelmät. Terveydenhuollon laatua ylläpidetään ja parannetaan jatkuvalla arvioinnilla sekä henkilöstön osaamista ja työmenetelmiä kehittämällä.

2.5.1. Sairaanhoito- ja ensiapupalvelut

Lapsen ja nuoren äkillisesti sairastuessa tai tapaturmissa terveyspalveluja haetaan arkipäivisin (maanantai – perjantai) oman alueen lääkärin tai sairaanhoitajan vastaanotolta. Iltaisin ja viikonloppuisin äkillisten sairauksien hoito on keskitetty pääterveysasemalle Riihimäelle. Yöaikaan äkilliset sairastapaukset ja tapaturmat hoidetaan Kanta-Hämeen keskussairaalan Riihimäen yksikössä.

Hausjärven asukkaat on jaettu terveydenhoidollisesti asuinosaiteensa mukaan neljään väestövastuualueeseen: Oitti I, Oitti II, Hikiä ja Ryttylä. Monnin alueen väestön terveyspalvelut tuotetaan Riihimäen toimipisteessä. Kunkin alueen sairaanhoidosta vastaavat alueen

omalääkäri ja omahoitaja. Toiminta toteutetaan neljän lääkärin, kolmen sairaanhoitajan ja kahden terveyskeskusavustajan työpanoksella. Osa terveydenhoitajista tekee sairaanhoidollista vastaanottotyötä muun työnsä ohessa. Ilman ajanvarausta toimivat sairaanhoidolliset vastaanotot Oitin ja Ryttylän terveysasemilla päivittäin ja Hikiällä kolme kertaa viikossa. Myös koulujen terveydenhoitajat voivat vastaanotoillaan antaa ensiapua äkillisissä sairaustilanteissa ja tapaturmissa. Lääkäreiden vastaanotolle hakeudutaan oman alueen terveysaseman ajanvarauksen kautta.

Kiireettömän hoidon tarpeessa olevat lapset ja nuoret ohjataan oman väestövastuualueensa kautta joko omalääkärin tai omahoitajan vastaanotolle. Perusterveydenhuollossa toteutettavien tutkimusten ja hoidon perusteella lapsi tai nuori voidaan lähettää jatkotutkimuksiin erikoissairaanhoidon. Pitkäaikaisesti tai pysyvästi sairaan lapsen ja nuoren hoidosta vastuu jakautuu perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon kesken voimassa olevien sopimusten ja hoito-ohjeiden mukaisesti. Pitkäaikaisen sairauden hoitoon määrätyt kokonaan korvattavat hoitotarvikkeet jaetaan oman alueen terveysaseman hoitajan vastaanotolta.

2.5.2. Neuvolapalvelut

Perhesuunnittelu-, äitiys- ja lastenneuvolat tarjoavat väestön terveyttä ja hyvinvointia edistäviä ja ylläpitäviä, laadukkaita terveyspalveluja. Toiminnan periaatteita ovat asiakaslähtöisyys, perhekeskeisyys ja vanhemmuuden voimavarojen tukeminen. Keskeinen toimintamuoto on moniammatillinen tiimi- ja verkostotyö, jota toteuttavat kaikki perheen parissa työskentelevät yhteisen tavoitteen suuntaisesti.

Hausjärvellä neuvolapalveluja toteutetaan väestövastuuperiaatteella kolmessa taajamassa, Oitissa, Ryttylässä ja Hikiällä. Perhesuunnittelu-äitiys- ja lastenneuvolapalvelut tuotetaan neljän ja puolen terveydenhoitajan ja neljän lääkärin työpanoksella heidän muiden väestövastuutehtäviensä ohessa.

Lasten terveyden edistämiseksi luodaan pohja jo perheen suunnitteluvaiheessa sekä odotusaikana tukemalla vanhemmuutta ja parisuhdetta uudessa elämän tilanteessa neuvolatoiminnan ja perhevalmennuksen kautta. Terveystieteiden tekemät kotikäynnit ennen ja jälkeen synnytyksen rohkaisevat vanhempia ja antavat perheelle mahdollisuuden keskustella luottamuksellisesti pulmatilanteista. Koti- ja neuvolakäyntien yhteydessä terveydenhoitajat

käyttävät työvälineenään vuorovaikutteisia haastattelumenetelmiä. Lasten ja perheiden terveysneuvonnalla pyritään luomaan pohja myöhemmän iän terveydelle ja hyvinvoinnille.

Lastenneuvolan keskeisiä tehtäviä ovat:

- lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen tukeminen ja seuraaminen
- vanhempien tukeminen ja ohjaaminen kasvatustehtävässään
- terveellisten elämäntapojen edistäminen, sairauksien ja häiriöiden ehkäiseminen sekä mahdollisimman varhainen toteaminen ja hoitoonohjaus
- huomion kiinnittäminen lapsen elinympäristön turvallisuuteen ja tapaturmien ehkäisyyn
- perheiden ohjaaminen käyttämään tarkoituksenmukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja sekä erilaisia perheen ulkopuolisia viriketoimintoja hyvien ihmissuhteiden ylläpitämiseksi.

Terveystapaamiset ovat keskeinen osa lastenneuvolan toimintaa. Tapaamiset pitävät sisällään lapsille suunnattuja seulontatutkimuksia ja rokotuksia sekä lasten ja koko perheen terveyden edistämiseen tähtäävää ohjausta vanhemmille. Tukena käytetään ajankohtaista terveyskeskusmateriaalia ja vuorovaikutteisia työmenetelmiä. Lastenneuvolatoimintaa ohjaavat valtakunnalliset ohjeet ja suositukset. Lastenneuvola toimii säännöllisessä yhteistyössä päivähoiton, äitiysneuvolan, kouluterveydenhuollon ja koulun sekä terveyskeskuksen erityistyöntekijöiden (fysioterapia, psykologi, puheterapeutti, toimintaterapeutti) kanssa. Myös sosiaalitoimen lastensuojelun ja perhetyöntekijöiden sekä erikoissairaanhoidon kanssa tehdään yhteistyötä niitä koskevissa asioissa. Tarvittaessa neuvola toimii yhteistyössä myös muiden verkostokumppanien kanssa asiakasperheen tarpeista lähtien: erityishuoltopiiri, A-klinikat, seurakunta, vapaaehtoisjärjestöt jne.

2.5.3. Kouluterveydenhuollon palvelut

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja oppilaiden terveyden edistäminen sekä terveen kasvun ja kehityksen tukeminen yhteistyössä oppilaiden, oppilashuollon muun henkilöstön, opettajien ja vanhempien kanssa.

Kouluterveydenhuollon keskeisiä tehtäviä ovat:

- osallistuminen koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen

- koulun työolojen ja koulutyön terveellisuuden ja turvallisuuden valvonta ja edistäminen
- oppilaan hyvinvoinnin ja terveyden seuraaminen, arviointi ja edistäminen
- osallistuminen oppimisen, tunne-elämän ja käyttäytymisen ongelmien tunnistamiseen ja selvittämiseen yhteistyössä muun oppilaitoshuoltohenkilöstön ja opetushenkilöstön kanssa.

Kouluterveydenhuolto osallistuu yhdessä muun oppilashuoltohenkilöstön kanssa esiopetuksen ja oppivelvollisuuden alkaessa oppilaiden koulukypsyyden ja myöhemmin oppimisedellytysten arviointiin. Oppilaan erityisopetuksen tarvetta selvittäessä tarvitaan tietoa oppilaan mahdollisesta vammaisuudesta, sairaudesta, kehityksen viivästymisestä, tunne-elämän häiriöistä tai muista oppimiseen vaikuttavista tekijöistä.

Tavoitteena on, että kouluterveydenhoitaja tapaa jokaisen oppilaan henkilökohtaisesti ainakin kerran vuodessa. Terveystapaamisissa pyritään luomaan luottamuksellinen suhde lapseen tai nuoreen kuuntelemalla, kyselemällä ja opastamalla oppilaita heidän elämänsä kaikissa pulmatilanteissa sekä tukemaan myös hyvissä kokemuksissaan ja taidoissaan. Useampiin tapaamisiin pyritään riskiryhmiin kuuluvien lasten tai nuorten kohdalla.

Terveyden seurantatarkastuksissa, rokotuksissa ja seulonta-tutkimuksissa toimitaan voimassa olevien valtakunnallisten suositusten mukaisesti. Terveyskasvatusta toteutetaan terveystapaamisten yhteydessä yksilöllisesti ja luokkatilanteissa (Liite: Kouluterveydenhoitajien terveystapaamiskasvatusohjelma luokkavuosittain 2004-2006.) Keskustelujen tukena käytetään aiheisiin liittyvää ajankohtaista terveystapaamismateriaalia. Nuorten tupakoinnin vähentäminen, päihteiden käyttö ja painonhallinta ovat edelleen keskeisiä kouluterveydenhuollon ehkäisevän työn teemoja.

Kouluterveydenhuollossa terveydenhoitaja ja lääkäri toimivat tiiviissä yhteistyössä muun oppilashuoltohenkilöstön ja oppilaan vanhempien kanssa. Osa terveystarkastuksista toteutetaan laajennettuina perhetapaamisina. Säännöllistä yhteistyötä kouluterveydenhuolto tekee lastenneuvoloiden, esiopetuksen henkilöstön, koulun opetushenkilöstön, koulukuraattorin ja sosiaalitoimen kanssa – tarvittaessa myös erikoissairaanhoidon ja mielenterveyden asiantuntijoiden kanssa. Fysioterapia on myös merkittävä yhteistyötaho ja fysioterapeutin vastaanotot Oitin koululla on aloitettu vuoden 2003 aikana.

Yhteistyö vanhempien ja perheiden kanssa on tärkeää koko kouluajan. Koululaisten ja erityisesti murrosikäisten nuorten vanhemmat tarvitsevat kaikkien yhteistyökumppaneiden erillistä ja yhteistä tukea vanhemmuudessaan. Kouluterveydenhuollolla on tässä yhteistyössä luonteva ja vakiintunut roolinsa.

Kouluterveydenhuollon palveluja toteutetaan Hausjärvellä seitsemän ala-asteen, erityiskoulun, yläasteen ja lukion toimitiloissa. Hikiän alueella yksi terveydenhoitaja hoitaa neljän ala-asteen (Erkylä, Hikiä, Karhi, Kirkonkylä) ja Vanhantien erityiskoulun terveydenhoitajan tehtäviä. Ryttylän alueella kahden ala-asteen (Ryttylä ja Kara) kouluterveydenhoitajan tehtävät jakautuvat kahden terveydenhoitajan kesken. Oitin alueella peruskoulun ala- ja yläasteen sekä lukion kouluterveydenhoitajan tehtävät on keskitetty yhdelle terveydenhoitajalle. Lääkäreistä kolme käy kouluilla sopimuksen mukaan osallistuen terveystarkastusten toteuttamiseen. Oitin päätoimista kouluterveydenhoitajaa lukuun ottamatta muut kolme terveydenhoitaja ja lääkäriä toteuttavat kouluterveydenhuoltoa muiden väestövastuutehtäviensä ohessa.

2.5.4. Hammashuollon palvelut

Hammashuolto toimii osana muuta perusterveydenhuoltoa verkostoituneena yhteistyökumppaneihinsa. Hammashuollon väestölle tuottama terveyshyöty turvataan sitouttamalla ammattitaitoinen ja kustannustietoinen henkilöstö pitkäjänteisiin asiakassuhteisiin, joissa korostuvat sairauksien tutkimuksen, diagnostiikan ja hoidon ohella niiden ennaltaehkäisy, hoidon järjestelmällisyys, vaikuttavuus ja asiakas-tyytyväisyys. Lasten ja nuorten hammashuollossa painopiste on suun ja hampaiden terveyden edistämisessä ja yhteistyön tiivistämisessä sidosryhmiin päin.

Hammashuollon palveluja toteutetaan Oitin, Ryttylän ja Hikiän hammashoitoloissa kolmen hammaslääkärin, neljän hammashoitajan ja yhden hammashuoltajan työpanoksella. Oikomishoidot on keskitetty pääsääntöisesti Riihimäen toimipisteeseen.

Korjaava hoito ja oikomishoito tapahtuvat hammaslääkärin ja häntä avustavan hammashoitajan toimesta. Hammashuoltajat voivat tehdä itsenäisiä hampaiden ja suun alueen terveystarkastuksia, ennaltaehkäiseviä ja oikomishoitoon liittyviä toimenpiteitä potilaille. Hammashuoltajat käyvät myös kouluilla pitämässä suun ja hampaiden

terveyden edistämiseen liittyviä ryhmätilaisuuksia oppilaille ja koulun henkilöstölle.

Kiireellistä ja välitöntä hoitoa vaativissa hammassairauksissa tai – tapaturmissa hammashoitolat antavat arkisin ajanvarauksia päivittäin kussakin toimipisteessä. Viikonloppuna lauantaisin hammashuollon päivystys on järjestetty ilman ajanvarausta Riihimäen ja Hyvinkään terveyskeskusten sekä yksityisten hammashoitoasemien yhteistyönä vuoroviikoin eri toimipisteissä.

2.5.5. Terveyskeskuksen visio

Terveyskeskuksen kuntayhtymän visiona vuoteen 2006 on tuottaa perustason terveyden- ja sairaanhoitopalvelut asiakaslähtöisesti, tuloksellisesti ja taloudellisesti. Tämä tarkoittaa, että asiakkaat saavat avun terveydellisiin ongelmiinsa oikea-aikaisesti ja ovat tyytyväisiä saamaansa hoitoon ja kohteluun. Palveluiden painopiste on terveyden edistämässä ja avoterveydenhuollossa. Moniammatillinen tiimi terveysasemilla koordinoi lähipalveluita. Palveluketjuja ja alueellista työnjakoa kehittämällä sekä teknologiaa ja tietojärjestelmiä hyödyntämällä turvataan asiakkaille sujuvat ja saumattomat palvelukokonaisuudet.

Keskeisiä strategisia tavoitteita vuoteen 2006 lasten ja nuorten terveydenhuollon toteuttamiseksi Riihimäen terveyskeskuksen kuntayhtymässä ovat:

- nettineuvolan käyttöönotto lapsiperheiden vanhemmille
- huumenuorten terveysneuvontapisteiden järjestäminen
- lasten ja nuorten terveystarkastusten muuttaminen hyvinvointitarkastuksiksi, joissa perheen mukanaoloa lisätään
- varhainen vuorovaikutus ja asioihin puuttuminen ovat terveysneuvonnassa vallitseva hoitokäytäntö, ohjaus keskitetään terveiden elämäntapojen omaksumiseen ja vaalimiseen
- nuorille ja lapsiperheille ”elämisen ajokortti” –kurssi.

Kouluterveydenhuollossa siirrytään valtakunnalliseen seuranta-järjestelmään, johon sisältyy oppilaan terveyden ja hyvinvoinnin seurannan lisäksi perheen hyvinvoinnin, koulunkäynnin ja kouluympäristön seuranta. Tarkoituksena on varhainen puuttuminen huolenaiheisiin oppilaan hyvinvoinnissa ja suunnitella tulevat toimenpiteet yhdessä.

2.6. Kunnan tukema järjestötoiminta

Kunta tekee säännöllistä ja jatkuvaa yhteistyötä lasten- ja nuorten parissa työskentelevien järjestöjen kanssa. Järjestöt voivat hakea vuosittain toiminta- ja kohdeavustusta kunnan tätä tarkoitusta varten varaamista määrärahoista.

Nuorisojärjestöille myönnetyt toiminta-avustukset 2003	
Seura	Avustus euroina
Hausjärven 4H-yhdistys	2500
Hausjärven Kurun nuorisoseura	339
MLL Hausjärven osasto	995
Nuorisoseura Silmu	813
Oitin Puuha-Marit	1812
Ryttylän EräVeikot	1855
Ryttylän VPK:n Nuoriso-osasto	288
Toukokuun nuorisoseura	299
yhteensä	8900

Nuorisojärjestöjen kohdeavustukset 2003			
Seura	koulutus avustus	leiri-avustus	yhteensä
Hausjärven 4H-yhdistys	0	173	173
Hausjärven Kurun nuorisoseura	0	59	59
MLL Hausjärven osasto	0	41	41
Nuorisoseura Silmu	0	0	0
Oitin Puuha-Marit	187	680	867
Ryttylän EräVeikot	691	346	1037
Ryttylän VPK:n Nuoriso-osasto	823	0	823
Toukokuun nuorisoseura	0	402	402
yhteensä	1701	1701	3402

2.6.1. Mannerheimin lastensuojeluliiton Hausjärven yhdistys

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) on kansalaisjärjestö, joka edistää lapsen oikeutta hyvään ja onnelliseen lapsuuteen.

MLL:n toimintaperiaatteet ovat:

- Lapsen näkökulman huomioon ottaminen
- Vapaaehtoisten ja ammattilaisten kumppanuus
- Tekemisen riemu
- Avoimuus
- Yhteistyöhakuisuus
- Näkyvyys
- Riippumattomuus
- Hyvä talouden hoito

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Hausjärven yhdistys tarjoaa vuosittain lapsille, lapsiperheille ja nuorisolle useita palveluja. Vuoden 2004 toimintasuunnitelmaan sisällytetyt palvelut ovat:

- Turvakaukaloiden vuokrauspalvelut. Hikiän, Oitin ja Ryttylän neuvoloissa on saatavana vuokralle vauvoille tarkoitettuja turvakaukaloita. Terveystoimijat hoitavat vuokrauksen.
- Perhekahvilat (Hikiän Harald, Oitin yhdistystila ja Ryttylän Koivupirtti) on tarkoitettu lapsille, heidän vanhemmilleen, isovanhemmille ja mahdollisille ”varavaareille ja -mummeille”. Toiminta pyörii vapaaehtoisvoimin, yhdistys tukee toimintaa ja kunta vastaa vuokrien maksusta.
- Tilapäistä lastenhoitoapua on saatavilla päivä- ja ilta-aikaan. Yhdistys kouluttaa lastenkajtsijoita, joiden välitys tapahtuu keskitetysti Hämeenlinnan perhekeskuksen kautta. Kajtsijoiden yhdyshenkilönä toimii kolme vapaaehtoista, jotka myös järjestävät jatkokoulutusta kunnan alueella ja toimivat myös perheiden yhdyshenkilöinä. Kunta osallistuu alueellisen hoitajavälityksen kustannuksiin.
- Yläasteella ja lukiossa toimii MLL:n kouluttamia tukioppilaita, jotka ovat aina uusien oppilaiden tukihenkilöitä ja jotka myös järjestävät muuta toimintaa koululla. Kunnan koulutoimi on viime vuosina maksanut koulutuksen.
- MLL myöntää kaikille ala-asteille, yläasteelle ja lukiolle stipendejä, joilla halutaan tukea nuoria heidän opiskelussaan. Stipendit toivotaan jaettavan reheille ja reiluille kavereille eikä niinkään koulumenestyksen pohjalta.
- MLL harjoittaa valistustoimintaa ja pyrkii järjestämään luentoja yhteistyössä muiden järjestöjen kanssa. MLL:n Hausjärven yhdistys välittää MLL:n omaa valistusmateriaalia, myy MLL:n tuotteita, järjestää virkistystoimintaa (leiripäivät, teatterit, konsertit) ja pyrkii osallistumaan mahdollisuuksien mukaan MLL:n omiin projekteihin.
- Yhdistys osallistuu Menoa Maalle-projektiin jonka tarkoituksena on saada kuntaan uusia toimintamalleja eri ryhmien välille. Kunta osallistuu projektin rahoitukseen. Tämän projektin toiminnasta mainittakoon 29.4.2004 järjestetty ”Nuori ilta” tilaisuus. jossa

nuorten kommenttien, ajatusten ja ideoiden pohjalta keskusteltiin hausjärveläisten nuorten asioista.

- Yhdistys pyrkii edustamaan kuntaa MLL:n eri sektoreilla. Tällä hetkellä yhdistys on edustettuna MLL:n piirihallituksessa, MLL:n liittovaltuustossa ja MLL:n Hämeen piirin historiaryhmässä.

2.6.2 Hausjärven 4H-yhdistys

4H-järjestö on kansalaisjärjestö, jonka ydintehtävänä on tukea lasten ja nuorten tasapainoista kehitystä ja elämänhallintaa. Tehtävää toteutetaan edistämällä:

- nuorten omatoimisuutta, yritteliäisyyttä ja arjen taitoja
- yhteistyötaitoja
- kansainvälisyyttä sekä
- luonnon ja ympäristön kunnioitusta

4H-työn tärkeitä arvoja ovat:

- yritteliäisyys ja ahkeruus
- yhteistyö,
- rehellisyys ja oikeudenmukaisuus sekä
- välittäminen ja suvaitsevaisuus.

Hausjärven 4H-yhdistys on toiminut kunnassa 75 vuotta. Vuoden 2004 toimintasuunnitelmassaan yhdistys:

- Tarjoaa nuorisojärjestönä lapsille, varhaisnuorille ja nuorille kerhotoimintaa ja oman yrittäjyyden tukemista.
- Kouluttaa uusia kerho-ohjaajia opiskelemaan siirtyvien tilalle. Koulutettavat ohjaajat tulevat nykyisten kerholaisten piiristä.
- Yhdistys on mukana valtakunnallisessa 4H YTY hankkeessa, jonka tarkoituksena on tutustuttaa nuoria pienyrityksiin. Tätä kautta nuoria aktivoidaan hakeutumaan työelämän pariin tai jopa perustamaan omia yrityksiä.
- Kesällä järjestetään yksi leiri, 6-9 vuotiaille. Kymmenvuotiaat ja sitä vanhemmat ohjataan valtakunnalliselle 4H Repo-leirille.
- Vuoden aikana järjestetään erilaisia retkiä nuorille ja koko perheille. Retkiä tehdään yhteistyössä Janakkalan ja Lopen 4H-yhdistysten kanssa.
- Pyritään toimimaan yhteistyössä lähiseudun 4H-yhdistysten kanssa. Yhteistyötä kunnan ja seurakunnan kanssa jatketaan.

- Jatketaan osallistumista Metsissä Mahdollisuus -projektiin. Tarkoituksena on järjestää keväällä toimintapäivä Hausjärven ala-asteen viidennen luokan oppilaille.
- Osallistutaan mahdollisuuksien mukaan messuille ja muihin tapahtumiin.

3. HAUSJÄRVEN SEURAKUNTA

(Lähde: Hausjärven seurakunnan internet-sivut)

3.1. Nuorisotyö

Seurakunnan nuorisotyötä tehdään 14 - 18 -vuotiaitten seurakuntalaisten parissa. Toimintaa on viikoittain Oitin seurakuntatalolla. Hikiän Haraldissa pidetään joka kuukauden ensimmäisenä torstaina seurakunnan voimin avoimia ovia. Ryttylän Koivupirtillä osallistutaan kunnan järjestämään toimintaan joka kuukauden toinen torstai.

Toiminnan tarkoituksena on tukea nuorta kaikin tavoin hänen kasvussaan kohti vastuullista aikuisuutta. Toiminnassa pyritään eri tavoin välittämään nuorille kristinuskon keskeistä sanomaa, siitä kumpuavia perusarvoja ja auttaa nuorta jäsentämään nämä asiat oman elämänsä perustaksi ja tueksi.

Toiminnan perusrunkona ovat säännölliset nuortenillat iltahartauksineen, isoiskoulutus, leirit ja retket. Näiden ohessa seurakunnan nuorisotyö osallistuu säännöllisesti yläasteen ja lukion elämään aamunavausten, kirkollisten juhlien sekä viikoittaisen koulupäivystyksen kautta.

Seurakunnan nuorisotyö tekee jatkuvasti yhteistyötä alueella vaikuttavien muiden nuorisotyössä olevien tahojen kanssa. Näitä ovat mm. Suomen Evankelisluterilainen Kansanlähetys (SEKL), Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 4H, Hausjärven kunnan nuoriso- ja liikuntatoimi, Oitin Puuha-Marit ja Ryttylän Erä-Veikot.

3.2. Perhetyö

Seurakunnan perhetyö tukee aviopareja ja perheitä parisuhteeseen, vanhemmuuteen ja kasvatukseen liittyvissä kysymyksissä. Työ tapahtuu alustusten pohjalta keskusteluilloissa, erilaisissa teemapäivissä, yhteisissä juhlissa ja retkissä sekä työikäisten raamattupiirissä. Toiminnassa on tehty yhteistyötä muiden perhetyötä tekevien tahojen, mm Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa.

Seurakunta osallistuu MLL:n Menoa maalla –projektiin ja sen toimesta jaetaan lapsiperheisiin Lapsiperheiden palveluhakemisto 2004 kevään aikana.

Työikäisten raamattupiiri kokoontuu pääsääntöisesti Oitin srk-talossa kuukauden ensimmäisenä sunnuntaina klo 17.30. Piirin nimestä huolimatta piiri on avoin kaikille seurakuntalaisille.

3.3. Pikkulapsityö

Lapsen kastepäivä on tärkeä juhla kodeissa. Vanhempien lapselleen antama nimi julkistetaan kasteen yhteydessä. Kasteessa pieni lapsi otetaan Jumalan lapseksi ja liitetään kotiseurakunnan jäseneksi.

Pikkulapsityö toimii säännöllisenä yhteistyökanavana 1 - 4 -vuotiaisiin lapsiin syntymäpäivätervehdysten välityksellä. Posti tuo syntymäpäivän tienoilla lapselle onnittelukortin, jossa on tervehdys myös vanhemmille.

5-vuotiaille järjestetään yhteiset synttärikutsut, jonne seurakunnan kaikki 5-vuotta täyttävät kutsutaan perheidensä kanssa. Juhlan kohokohta on aina ollut kakku ja kynttilöiden puhallus siitä.

5-vuotissynttärit vietetään jälleen syksyllä 2004:

- Vanhassa Pappilassa
- Oitissa
- Ryttylässä

Seurakunnan 6-vuotiaat kutsutaan kirjeitse syksyn perhejumalanpalvelukseen ja 7-vuotiaat siunataan koulutielleen juuri ennen koulujen alkua elokuussa.

Näin kasteessa alkanutta seurakuntayhteyttä pyritään pitämään yllä koko lapsen varhaislapsuuden ajan. Se voi jatkua ja laajeta pyhäkouluissa, päiväkerhoissa sekä varhaisnuorten toiminnassa.

Seurakunta haluaa osaltaan olla tukemassa lapsen kasvua arjessa ja juhlahetkinä sekä pitää yhteyttä yllä.

3.4. Pyhäkoulutyö

Pyhäkoulutyö on perinteikästä kirkon kasteopetusta. Se toteutetaan pääsääntöisesti sunnuntaisin vapaaehtoisten pyhäkouluopettajien huolehtiessa opetuksesta. Pyhäkoulu on lasten jumalanpalvelus, joka toteutetaan lasten ikäkausi huomioon ottaen. Pyhäkoulu tarjoaa lapselle mahdollisuuden hiljentymiseen alttarin äärellä.

Pyhäkoulussa lauletaan ja rukoillaan. Askartelu ja piirtäminen tukevat Raamatun kertomusten oppimista. Lapsille tärkeä asia on myös pyhäkoulutaulu ja siihen kerättävät merkit.

Perheiden kanssa tehdään yhteisiä retkiä ja ohjelmaan on vuosittain kuulunut leiripäivä. Samoin järjestetään suuri eri pyhäkouluryhmien yhteinen adventtijuuhla.

Hausjärven seurakunnan pyhäkouluilla on myös ystävyyspyhäkoulu Namibiassa, Ondobessa, jolle rukoillaan siunausta ja intoa kokoontua. Hausjärven seurakunta järjestää erilaisia tempauksia voidakseen välittää heille pyhäkoulumateriaalia.

Pyhäkoulujen tavoitteena on antaa lapsille kokemus yhteisestä lepopäivän vietosta rauhoittuen hetkeksi. Mukaan toivotaan lapsia kolmesta vuodesta ylöspäin. Joskus saa itsekkin sitten kasvaa pyhäkoulunopettajaksi, kun ensin on käynyt rippikoulun!

3.5. Päiväkerhotyö

Päiväkerhotyö on osa kirkon kasteopetusta. Päiväkerhon tarkoitus on tukea vanhempia lapsen kasvatuksessa ja antamalla lapselle ilon, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemuksia eri elämänvaiheissa.

Kerhot ovat tarkoitettu 4 -6 vuotiaille ja ne ovat kerholaisille maksuttomia. Kerhoryhmät kokoontuvat kaksi kertaa viikossa 2-3 tuntia kerrallaan. Kerhon aikana leikitään, lauletaan, askarrellaan, keskustellaan, kuunnellaan satuja, jumpataan ja toisinaan ulkoillaan.

Kerhossa vaihtuvat viikoittain aiheet ja teemat. Lasten kanssa tutustutaan kristinuskon perusasioihin arjen keskellä, kirkkovuoden suuret tapahtumat tulevat tutuiksi. Lasten kanssa valmistellaan myös mm. satuhäät ja ristiäiset.

Perhekerhot kokoontuvat vuoroviikoin lastenohjaajien kera Oitissa ja Ryttylässä perjantaiamuisin klo 10 -11.30. Perhekerhossa on mahdollisuus tavata äitejä ja heidän lapsiaan, vaihtaa kuulumisia sekä osallistua kaikessa rauhassa ohjelmatarjontaan. Sillä aikaa lastenohjaajat huolehtivat ja leikittävät lapsia, vauvoista esikouluikäisiin.

3.6. Varhaisnuorisotyö

Seurakunnan varhaisnuorisotyötä tehdään 7 - 14 -vuotiaiden tyttöjen ja poikien parissa. Seurakunnan varhaisnuorisotyö on kristillistä kasvatustyötä, jossa tarjotaan lapsille turvallista ja laadukasta vapaa-ajan toimintaa ja tuetaan koteja ja kouluja kristillisessä opetuksessa.

Varhaisnuorisotyö koostuu kerhotoiminnasta eri toimipisteissä, leireistä retkistä, juhlista sekä yhteistyöstä partiolippukuntien kanssa. Näiden rinnalla hedelmällinen yhteistyö ala-asteiden kanssa on

vakiintunut käytäntö. Tämä pitää sisällään aamunavaukset, koululaisjumalanpalvelukset sekä kouluilla että seurakunnan tiloissa, oppitunnit ja juhlat, hautausmaa- ja kirkkovierailut.

3.7. Rippikoulutyö

Rippikoulutyön tavoitteena on auttaa nuoria oppimaan ja omaksumaan keskeiset asiat kristillisestä uskosta, rohkaista heitä elämään Jumalan yhteydessä ajan myllerrysten keskellä. Opetuksen lähtökohta kaste ja sen merkitys ihmisen elämässä. Opetuksessa pyritään lähtemään liikkeelle nuorten omista elämänskysymyksistä, joihin etsitään vastauksia kirkon yhteisestä uskosta. Opetuksessa pyritään ottamaan entistä enemmän huomioon myös rukouksen ja henkilökohtaisen hartauselämän ulottuvuus.

Rippikoulun kesto on nykyään noin puoli vuotta. Tämä puolen vuoden ajanjakso koostuu erilaisista lyhyemmistä tapaamisista sekä tiiviimmästä intensiivijaksosta joko kesällä tai hiihtolomalla. Intensiivijakso voi olla leirimuotoinen (leiririppikoulu) tai päivittäisistä tapaamisista koostuva (päivärippikoulu).

Seurakunnan rippikouluikäluokka (kuluvana vuonna 15 vuotta täyttävät nuoret) on viimeisinä vuosina ollut suuruudeltaan 80 - 90 nuorta. Uudistuneen rippikoulutyön opetussuunnitelman mukaisesti tämän suuruisen joukon kouluttaminen vaatii neljää opetusryhmää. Vuonna 2004 seurakunnassa järjestetään kolme leiririppikoulua sekä yksi päivärippikoulu.

Vuoden 2005 rippikoulujen suunnittelu on jo alkanut. Ensi vuoden rippikouluikäluokka on hieman keskivertoa suurempi (115), joten opetusryhmiä on tulossa viisi. Vuonna 2005 järjestetään neljä leiririppikoulua ja yksi päivärippikoulu. Ilmoittautuminen vuoden 2005 rippikouluihin tapahtuu syksyllä 2004.

4. TOIMENPITEET KESÄKUUN 2004 LOPPUUN MENNESSÄ

Lapsi- ja nuorisopoliittista ohjelmaa valmisteleva työryhmä on kokoontunut kerran kalenterikuukaudessa.

Koska lapsi- ja nuorisopoliittista ohjelmaa laadittaessa katsottiin nuorten oman osallistumisen ja oman äänen kuuluville saattamisen olevan ensiarvoisen tärkeää, järjestettiin MLL:n ”Menoa maalla” kehittämishankkeen puitteissa Hausjärvellä ”Nuori Ilta” tilaisuus 29.4.2004. Tilaisuuteen oli kutsuttu kunnan luottamushenkilöitä, viranhaltijoita, järjestöihmisiä ja nuoria. Illan pohdintojen perustana käytettiin yläasteen ja lukion oppilaiden tekemiä kommentteja, ideoita ja ajatuksia nuorten asioista Hausjärvellä.

Pohdinnan kohteina olevat asiaryhmät koskivat nuorten yhteisiä tiloja, koulua, ympäristön viihtyvyyttä ja toimintaa.

Illan aikana työryhmät pohtivat nuorten kommenttien pohjalta:

- Mitkä asiat ovat tällä hetkellä hyvin
- Kuka voi käynnistää uutta toimintaa
- Mitä aikuiset voivat tehdä asioiden eteen
- Mitä nuoret voivat tehdä asioiden eteen
- Mikä olisi ensimmäinen askel toiveen/muutoksen tms. aikaansaamiseksi.

Illan kokemuksia ja mietteitä on käsitelty työryhmän kokouksessa ja kunnan muita toimialoja on jo informoitu sellaisista asioista, jotka niitä koskevat. Pääosa nuorten esille tuomista ideoista oli konkreettisia ja jollakin aikavälillä toteutettavissa. Toisaalta esille tuli vain vähän sellaisia ideoita, jotka olisivat nuorten itse toteutettavissa.

Kouluille järjestetään palautekeskustelutilaisuuksia syksyllä kun kunnan nuorisoyöntekijä aloittaa työnsä.

Vanhemmuutta tuetaan mm. MLL:n, seurakunnan ja sosiaali- ja terveystoimen toimesta syksyllä 2004 jatkuvan luentosarjan kautta.

Koulutoimi vastaa iltapäivähoidon järjestämisestä 1-2 luokkien oppilaille syyslukukauden 2004 alusta. Toimintaa järjestetään Oitin, Ryttylän ja Vanhantien kouluilla.

Sosiaalitoimi vahvistaa lastensuojelun tukitoimia ja terveystoimi tarjoaa varhaisen vuorovaikutuksen haastatteluita ensimmäistä lastaan odottaville perheille. Neuvolan terveydenhoitajat järjestävät vanhemmille vertaisryhmiä erilaisissa elämäntilanteissa.

5. SEURANTA JA TIEDOTTAMINEN

Vanhemmille ja lapsille annetaan mahdollisuus vaikuttaa ohjelman kehittämiseen. Ohjelma jaetaan tiedoksi jokaiseen Hausjärven kotitalouteen, mahdollisesti yhdessä kunnan toimintakertomuksen kanssa.

Ala-asteikäisiä ja näiden vanhempia kuullaan kotiin jaettavan kyselyn avulla. Kysely kohdennetaan myös pienten lasten vanhemmille neuvoloiden kautta. Kunnallisessa päivähoitossa vastaava kysely suoritetaan vuoden 2005 alussa. Yksityisen päivähoiton puolella kysely on tehty jo keväällä 2004. Vanhempien mielipiteitä voidaan koota myös vanhempainiltojen yhteydessä.

Lapsi- ja nuorisopoliittisen ohjelman todettiin ehkä helpottavan myös vanhempien näkökulmien esilletuomista, kun ajatuksia voi peilata olemassa olevaa ohjelmaa vasten.

Jatkossa työryhmä seuraa ohjelman toteutumista vähintään vuosittain, keväällä ennen seuraavan vuoden talousarvion valmistelua.